

KARŞI CİNSE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ¹

M. Yüksel ERDOĞDU²

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; ergenlik döneminde bulunan bireylerin karşı cinse yönelik tutumlarını ölçmek için geçerliliği ve güvenilirliği saptanmış bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırmanın verileri İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi 1. Sınıf öğrencileri ile İstanbul Küçükçekmece'deki lise öğrencilerinden elde edilmiştir. Araştırma grubu %58'si kız (302), %42'si (221) erkek olmak üzere 523 ergenden oluşmaktadır. Geçerlilik çalışması için açıklayıcı faktör analizi yapılmış ve ölçeğin tek boyutlu olduğu görülmüştür. Güvenirlik çalışması için Cronbach Alpha değeri hesaplanmış elde edilen değer .95 bulunmuştur. Yapı geçerliliğine destek bulmak amacıyla madde ayırt edicilikleri hesaplanmış ve her bir maddenin ayırt edicilik değerleri anlamlı bulunmuştur. Sonuç olarak güvenirlik ve geçerliliği saptanmış 26 maddelik Karşı Cins Yönelik Tutum Ölçeği (KCYTÖ) geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Karşı cins arkadaşlığı, karşı cinse yönelik tutum ölçeği, ölçek geliştirme

THE DEVELOPMENT OF OPPOSITE SEX ATTITUDE SCALE

ABSTRACT

The aim of this study is to develop a valid and reliable attitude scale for the measurement of the attitudes of adolescents towards the opposite sex. The data

¹ Bu çalışma İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi 2017 Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında üniversite desteği ile hazırlanmıştır (Proje numarası BAP-1000-04).

² Doç.Dr. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Rehberlik Ve Psikolojik Danışma ABD. myerdogdu@gmail.com

for the study were collected from the 1st year students of İstanbul Sabahattin Zaim University and from the students in high schools in Küçükçekmece district of İstanbul. The sample contains a total of 523 adolescents, of which 302 (58%) were female and 221 (42%) were male. An explanatory factor analysis were made for validity and the scale was found to be unidimensional. For reliability, the Cronbach alpha value was calculated and it was found to be .95. For construct validity, the distinctiveness of each item was calculated and they were found to be statistically significant. Consequently, a 26-item valid and reliable opposite sex attitude scale was developed.

Key Words: Opposite sex friendship, opposite sex attitude scale, scale development

1.GİRİŞ

Kız ve erkeklerin arkadaşlık eğilimleri çocukluk döneminde oyun etkinlikleri ile ortaya çıkmakla birlikte duygusal yakınlığa bağlı arkadaşlıkların ergenlik döneminde daha sık gözleendiği bilindik bir durumdur. Ergenliğin hemen başında kız erkek ilişkilerinde zaman zaman gerginlikler ve çatışmalar gözlenirse de ergenliğin son dönemlerinde daha uyumlu, duygusal ve evlilik birlikteliğini amaçlayan yakınlaşmalar ortaya çıkmaktadır. Ergenliğin başında ilişkiler, geniş ölçüde aynı cinsten olurken ergenliğin ikinci dönemindeki ilişkiler aynı cinsten değil genellikle karşı cinsten olmaktadır (Onur, 1995). Erikson (1968) ergenlikte kişiler arası ilişkilerin kişilik gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu, bu etkinin hem sosyal destek hem de tecrübe kazanmada önemli olduğunu ifade etmektedir (akt; Collins & Sprinthall,1995). Dunphy'e (1979) göre karşı cinsle kurulan arkadaşlığın en önemli getirisi farklı cinsler arasında ilişki kurulmasını kolaylaştırmak ve kendi cinsiyetine özgü davranış kalıplarını öğrenme ve uygulamaktır.

Conger ve Galambos (1997)'a göre ergenlik döneminde artan bir şekilde karşı cins arkadaşlıkları oluşmaktadır. Bunun sonucu olarak hem arkadaşlık ilişkileri hem de duygusal ilişkiler ortaya çıkmaktadır. Hortaçsu (1997)'ya gelişim döneminin başlarında aynı cinsten arkadaşlıklar ön planda iken özellikle ergenlik döneminden itibaren karşı cinsle arkadaşlıklar daha önem kazanmaktadır. Karşı cinsle arkadaşlıkların önemi topluma ve kültüre göre değişkenlik gösterebilmektedir.

Genel olarak ergenlikte karşı cins arkadaşlığı normal arkadaşlık ve duygusal birliktelik olarak ifade edilmektedir. Karşı cinsle yönelik ilginin en yoğun yaşandığı dönem kuşkusuz ergenliktir. Bu ilgi önceleri, cinsel içerikli olmakla birlikte sonrasında romantik duygular ortaya çıkmaya başlar, Romantik duyguların oluşumunda sosyal ortamların önemli bir etkisi bulunmaktadır (Connolly, J.A. ve Konarski, R., 1994; Başaranoğlu, 2011).

Özellikle ergenlikte karşı cinsle arkadaşlık kurmanın olası birçok nedeni bulunmaktadır. Şemin'e (1992) göre hem kız hem de erkek gruplarında beğenilme, kabul edilme arkadaşlar tarafından aranılma ergenlerde oldukça önemsenmektedir. Kız ve erkek gruplar ergenlik orta dönemlerinde daha yakın ilişkiler kurmaya başlar ve bu arkadaşlık ilişkilerinde kızlar çok daha başarılıdır. Bununla birlikte Havighurst'a (1972) göre ergenlikte karşı cinsle yakın ilişkiler kurmak kendi gelişim sorumluluklarını üstlenmek temel gelişim görevlerindedir. Horroks'a (1965) göre ergenler birlikte hareket ederek cinsiyet rollerini, birlikte yaşamayı, rekabeti, sosyal beceriler amaç ve değerleri kazanır. Ünlü (2004)'e göre ergenlik döneminde karşı cinsle dönük ilginin artması, karşı cinsle ilişkiler ve bu ilişkilerin sürdürülmesi gelişim açısından büyük önem taşımaktadır. Rizzo ve arkadaşlarına göre de (2006), yetişkinlik dönemi karşı cins ilişkilerinin gelişimi ergenlerin ruh sağlığının gelişimine de önemli katkılar getirmektedir. Bunlara ek olarak genel olarak ergenlik döneminde karşı cins arkadaşlığının ergenlere kazandırdığı önemli hususlardan biri de; karşı cinsle yönelik duygusal yakınlığa bağlı olarak eş olarak seçebileceği kişilerde aradıkları temel özelliklerin keşfedilmesidir. Ergen duygusal bağlılığa bağlı olarak karşı cinsle hoşlanıp hoşlanmadığı özellikleri fark etmekte ve evliliğe dönük ilişkilerinde bunları da dikkate alabilmektedir.

Özellikle ergenlik döneminde karşı cins arkadaşlıklarında ailenin belirleyici bir gücü olduğu görülmektedir. Çevik (2008) tarafından yapılan bir çalışmada ergenlerin duygusal ve romantik ilişkilerinde aile önemli bir belirleyicidir. Ailelerin ergenlerin karşı cins arkadaşlıklarına müdahale ettiği özellikle de kız çocuklarının arkadaş seçimlerinde etkili olduğunu ve

bu müdahalelerin genel olarak anne tarafından ortaya konulduğunu göstermektedir.

Karşı cins arkadaşlık seçimini etkileyecek kuşkusuz birçok neden olabilir. Rachel ve arkadaşları (2004) tarafından yapılan çalışmada kadınlar karşı cins arkadaşlıklarda erkeklerde gelir, fiziksel çekicilik, sosyal statü ve cinsel tatmini daha çok dikkate almaktadırlar. Mathes (1992), karşı cinsin birbirine yaklaşmasını ihtiyaçların karşılanması olarak belirtirken, Sullivan (1953) çocuk ve gençlerin birbirine yaklaşmalarının altında güvenlik ihtiyacının olduğunu ifade eder, özellikle ihtiyaçların giderilmesi ve kaygı duyma eğilimlerinin azaltılması açısından karşı cinslerin birbirine yakınlık duymaya gereksinimleri vardır. Başaranoğlu (2011) tarafından yapılan bir çalışmada; karşı cins arkadaşlığı başlatma konusunda erkeklerin daha girişken olduğunu gözlenmiştir. Büyük çocukların ortanca çocuklara göre karşı cinsle ilişki kurma, sürdürme ve sonlandırma da daha yetkin olduğu araştırma bulgularında ortaya konulmuştur. Chiles (1986) tarafından yapılan bir çalışmada; karşı cins arkadaşlıkların bitmesi ya da karşı cinslerin duygusal birlikteliklerinin sona ermesi onların intihar etme eğilimlerini artırmaktadır.

Karşı cins arkadaşlıkları kültürel farklılıklara bağlı olarak farklı algılamalara neden olmakla birlikte kuşkusuz gencin duygusal ve kişilik gelişimi üzerinde etkileri bulunmaktadır. Bununla birlikte birçok gelişim kuramcısına göre karşı cins arkadaşlığı gelişim görevi olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda ergenlerin karşı cins arkadaşlık düzeyleri ve karşı cinse yönelik tutumları ile ilişkili değişkenlerin bilinmesi önem arz etmektedir. Ayrıca karşı cins arkadaşlığa dönük tutumların bireylerin hangi gelişim düzeylerini ne şekilde etkilediğinin de ortaya konulması ve buna bağlı olarak karşı cinse yönelik tutumları olumsuz etkileyebilecek durumların tespit edilmesi ve gerekli önlemlerin alınması açısından bireylerin karşı cinse yönelik tutumlarının ölçülmesi önemli görülmektedir. Türkiye’de literatüre bakıldığında karşı cinse yönelik tutum ölçeğine rastlanılmamıştır. Yapılan bu çalışma ile hem bu özelliğin ölçülmesine dönük bir araç geliştirilmiş , hem de araştırmacılara bu konunun araştırılmasına dönük farkındalığın oluşumunda ölçeğin yol gösterici olması planlanmıştır.

2. YÖNTEM

Bu araştırmanın amacı Karşı Cinse Yönelik Tutum Ölçeği geliştirmektir. Bu nedenle bu araştırma betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir.

2.1.Araştırma Grubu.

Araştırmanın verileri İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi 1. Sınıf öğrencileri ile İstanbul Küçükçekmece'deki lise öğrencilerinden elde edilmiştir. Araştırma grubu %58'si kız (302), %42 'si (221) erkek olmak üzere 523 ergenden oluşmaktadır.

2.2.Karşı Cins Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi

Karşı cins yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesinde, Crocker ve Algina (1986) tarafından önerilen adımlar izlenmiştir. Bu nedenle önce ölçme aracıyla ölçülmesi düşünülen özellik ve davranışlar belirlenmiş ve bunları ölçtüğü düşünülen birçok madde yazılmıştır. Hazırlanan ölçek maddeleri psikoloji ve rehberlik psikolojik danışmanlık bölümü öğretim üyesi olan bir grubun incelemesine sunulmuş, yapılması önerilen değişiklikler dikkate alınmıştır. Sonrasında hangi maddelerin alınmasına karar vermek için deneme uygulaması yapılmıştır.

Araştırmada ölçek maddeleri araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Öncelikle karşı cinsle arkadaşlıklar ve benzeri konularda literatür taraması yapılmış bununla birlikte ergenlik düzeyinde bulunan öğrencilerden "Karşı cins arkadaşlığına dönük beklenti ve görüşleriniz nelerdir" konulu bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Öğrencilerden alınan kompozisyon belgeleri tek tek incelenerek ölçekte yer alması düşünülen madde sayısının yaklaşık iki katı kadar madde alınarak düzenlenmiştir. Ön deneme için 40 madde hazırlanmış daha sonra bu maddeler dil, amaca uygunluk, ölçeğin uygulanacağı öğrenci düzeyine uygunluk açısından incelenmesi ve düzeltilmesi için İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinden beş öğretim üyesine verilerek, madde redaksiyonu için önerilerini, kendilerine verilen form üzerine işaretlemeleri istenmiştir. Gelen öneriler ve düzeltme taleplerine istinaden ön deneme uygulaması için 30 belirlenmiştir. Ölçekteki maddelerden 24' ü olumlu 6'sı olumsuz önermelerden oluşmaktadır. Öğrencilerin karşı cins yönelik tutumlarını ölçmeye yönelik olan bu ölçek Likert tipi 5'li dereceleme ölçeği formatında olup, derecelendirmesi: "Tamamen katılıyorum 5 , Katılıyorum 4, Kararsızım 3, Katılmıyorum 2, Hiç Katılmıyorum 1" şeklinde yapılmıştır. Ölçekte belirlenen olumsuz cümlelerin cevapları ters yönde puanlanmıştır. Ölçekten alınan puanların yüksekliği karşı cins yönelik olumlu bir tutumun varlığını göstermektedir.

2.3.Ön Deneme Uygulaması

Geliştirilmesi düşünülen ölçek, teknik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla, geliştirilmek istenen grubu temsil edecek bir gruba uygulanması gerekmektedir.

Uygulama esnasında öğrencilerin anlayamadıkları, açıklama istedikleri sorular ve öğrencilerin ölçme aracının tüm sorularına ne kadar sürede cevap verdikleri ile ilgili bilgiler not edilmiştir. Öneriler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra 30 madde test formuna yerleştirilmiş ve İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi birinci sınıf öğrencilerinden 20, Küçükçekmece İlçesinde lise birinci sınıfta okuyan 30 olmak üzere toplam 50 öğrenciye farklı günlerde uygulanmıştır. Öğrencilerin 30 soruya yaklaşık 15 dakikada cevap verdikleri ve anlamakta zorluk yaşadıkları bir maddenin bulunmadığı gözlenmiştir.

2.4. Deneme Uygulaması

Ölçeğin deneme uygulaması İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi 1. Sınıf öğrencileri ile İstanbul Küçükçekmece'deki lise öğrencilerinden oluşmak üzere 302'si kız, 221'i erkek olmak üzere 523 ergen üzerinde gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR YORUM

Bir psikolojik ölçme aracının geçerliliğini saptamada birçok yol vardır. Özellikle duyuşsal özelliği ölçen testlerde kuşkusuz en önemli geçerlik türü yapı geçerliliğidir. Yapı geçerliliğini ortaya koymak amacıyla uygulanan en önemli istatistiksel yöntem de faktör analizidir. Karşı cinsye yönelik tutum ölçeğinin yapı geçerliliğine ilişkin kanıtların elde edilebilmesi için tüm grup verileri üzerinden temel bileşenler faktör analizi yöntemiyle faktör yapısı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Yapılan faktör analizinde faktör yük değerinin .30'un altında olmamasına ve ölçeğin madde yük değerleri arasındaki farkın .20'den az olmamasına dikkat edilerek analiz yapılmış (Nunally ve Bernstein, 1994) ve faktör yük değeri .30'un altında olan 4 madde ölçekten çıkarılmış ve analiz tekrar yapılmıştır.

Ölçeğin uygulanmasından elde edilen verilerin Faktör analizine uygun olup olmadığının belirlemek amacıyla Bartlett Testi, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Testi uygulanmıştır. KMO Testi değişkenler arasındaki korelasyonları ve faktör analizinin uygunluğunu test etmeye çalışan bir uygunluk testi olarak kullanılmaktadır. KMO değerleri bir değişkenin değeri diğer değişkenler tarafından yeterli düzeyde tahmin edilip edilemediğini ortaya koymakta bu nedenle elde edilen değerin 0,50'dan küçük olması durumunda kabul edilemeyeceğini, 0,50-0,60 değerinin kötü, 0,61-0,70 değerinin zayıf, 0,71-0,80 değerinin orta, 0,81-0,90 değerinin iyi, 0,90 üzerinde olan değerin ise mükemmel olduğu ifade edilmektedir. (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010).

Ölçeğin son halinin KMO değerleri, Bartlett testi ve Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Kaiser Meyer Olkin (KMO) değerinin .60'tan yüksek olması Bartlett Testinin anlamlı olduğunu

göstermektedir (Büyüköztürk, 2004). Ölçeğin Cronbach Alpha Değeri, KMO ve Bartlett Testi değerlerine Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Karşı Cinsle Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Cronbach Alpha, K.M.O. ve Bartlett Testi Sonuçları

	Karşı Cinsle Yönelik Tutum Ölçeği
Cronbach Alpha Değeri	.945
Kaiser Meyer Olkin (KMO)	.952
Bartlett Test of Sphericity	4144,45
Geçerli madde sayısı	26

Tekrarlanan faktör analizi sonucunda tek boyutlu ölçeğin KMO=.94, ve Bartlett test of Sphericity= 4144,45, Cronbach Alpha=.95 olarak bulunmuştur.

Ölçekteki maddelerin daha kolay tanımlanabilmesine olanak sağlayan faktör döndürme sonuçlarına Tablo- 2’de yer verilmiştir.

2. Karşı Cinsle Yönelik Tutum Ölçeği Faktör Analizi (Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi) Sonuçları

Karşı Cinsle Yönelik Tutum Ölçeği İfadeleri	Faktör Ortak varyans	Döndürme sonrası Faktör Yüğü
5. Karşı cinsle olan arkadaşlık bireyi daha da özgürleştirir	,614	,783
14. Karşı cinsle arkadaşlık kurulması her iki bireyin kişiliğini geliştirir	.607	.779
1. Karşı cinsle arkadaşlıkta bir mesafe konulmasını doğru buluyorum*	.572	,756
7. İnsanın yaşamını anlamlandırabilmesi için karşı cins bir arkadaşına ihtiyaç duyar	.554	745
22. Karşı cinsle olan arkadaşlıklarım beni mutlu eder	.532	,730
23. Hemcinslerime karşı sergilediğim rahat davranışları karşı cinsle birlikteyken de sergilerim	,526	,725
24. Karşı cinsten arkadaşlarla aynı ortamda bulunmaktan hoşlanırım.	,521	,722
2. Karşı cinsle sorunlarımı paylaştıkça kendimi daha iyi hissederim	.516	,719

3.Karşı cinsle göz göze gelmekten rahatsızlık duyarım*	,491	,701
17.Toplumların gelişmesi karşı cinslerin birbirlerine değer vermeleri ile gerçekleşir	,488	,699
18.Karşı cins bir arkadaştan yardım almaktan hoşlanmam*	.465	,682
11.Karşı cinsle olan arkadaşlıklarımda özgüvenim daha yüksek olur	,465	,659
10.Karşı cinsten biriyle çalışmaktan büyük zevk alırım.	,418	,647
12. Sosyal ilişkilerimde cinsiyet ayrımı yapmam	.403	,635
13.Bulduğum grupta karşı cinsten birinin bulunması bana güven verir.	,400	,633
4.Karşı cinsle katıldığım spor ve kültürel faaliyetlerden haz alırım	,380	.617
6.Karşı cinsle arkadaşlık kurmaktan büyük keyif alırım	,372	,609
9.Karşı cinsle hemcinslerime göre daha iyi anlaşırım.	,370	,607
20.Karşı cins ilham vericidir.	,368	,588
19.Mutluluk için karşı cinsten birinin varlığı gereklidir	,346	,577
26.Karşı cinsten bir arkadaşımın rahatlıkla tokalaşamam*	,333	,573
15.Karşı cinsten biriyle asansörde yalnız kalırsam tedirginlik duymam	,329	,572
21.Karşı cinsteki bir arkadaşla iletişim kurmakta zorluk yaşarım*	,228	,562
16.Yapılacak etkinliklerde karşı cinsten de arkadaşların bulunması eğlenceli olur	,325	,556
25.Uzun bir yolculukta karşı cinsten bir arkadaşımın oturmaktan rahatsızlık duyarım*	,322	,548
8.Karşı cinsten bir arkadaşımın olduğu ortamlarda düşüncelerimi daha rahat paylaşırım	,321	,548

*Olumsuz önermeler

Yapılan analizde 26 maddenin öz değeri 1 den büyük tek bir faktör altında toplandıkları gözlenmiştir. Bu tek faktörün ölçüğe ilişkin açıkladıkları varyans % 53,13 tür. Maddelerle ilgili tanımlanan tek faktörün ortak

varyanslarının 0.321 ile 0.614 arasında değiştiği gözlenmiştir. Buna göre analizde ortaya çıkan tek bir faktörün , ölçeğe ilişkin varyansın çoğunluğunu açıkladığı görülmektedir.

Bir testin maddelerinin o özelliğe sahip olanla olmayan arasındaki farkını ortaya koyması ayırt edicilik açısından önemlidir. Bu nedenle madde analizi ile maddelerin ayırt ediciliklerini ortaya koymak gereklidir. Madde Analizinde bir test bir gruba uygulanmakta her bir maddeye alt ve üst grubun verdiği cevapların karşılaştırılması gerekir. Baykul'a (2000) göre madde analizi yöntemiyle madde seçmede alt ve üst gruplara göre ayırım yapıp maddelerin ayırt ediciliklerini belirlemek iç ölçütü analiz olarak adlandırılmaktadır. Her ne kadar bu yöntem bilişsel özelliklerin ölçülmesinde kullanılmakla birlikte likert tipi ölçeklerde duyuşsal özelliklerin ölçülmesinde ve analizinde de kullanılabilir.

Tablo 3. Ölçekte Yer Alan Maddelere İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Ayırt Edicilik Değerleri

Maddeler	Grup	\bar{X}	SS	t	P
5	Üst %27	2,67	,76	8.14	,000
	Alt %27	1,76	,55		
14	Üst %27	3,40	,56	12.17	,000
	Alt %27	2,19	,66		
1	Üst %27	2,61	,91	8.64	,000
	Alt %27	1,50	,65		
7	Üst %27	3,11	,68	12,71	,000
	Alt %27	1,71	,68		
22	Üst %27	3,27	,62	12,57	,000
	Alt %27	1,97	,66		
23	Üst %27	2,98	,76	10,79	,000
	Alt %27	1,73	,67		
24	Üst %27	3,25	,59	13,67	,000
	Alt %27	1,85	,67		
2	Üst %27	2,74	,69	9,47	,000

	Alt %27	1,66	,71		
3	Üst %27	3,36	,79	10,81	,000
	Alt %27	1,97	,80		
17	Üst %27	3,15	,72	13,47	,000
	Alt %27	1,60	,70		
18	Üst %27	3,11	,66	12,59	,000
	Alt %27	1,80	,62		
11	Üst %27	2,83	,69	9,92	,000
	Alt %27	1,71	,70		
10	Üst %27	2,90	,71	12,90	,000
	Alt %27	1,55	,59		
12	Üst %27	3,61	,61	10,13	,000
	Alt %27	2,42	,89		
13	Üst %27	2,77	,77	9,42	,000
	Alt %27	1,66	,69		
4	Üst %27	2,89	,85	9,96	,000
	Alt %27	1,60	,76		
6	Üst %27	3,09	,63	15,01	,000
	Alt %27	1,58	,61		
9	Üst %27	2,62	,91	7,64	,000
	Alt %27	1,64	,66		
20	Üst %27	3,19	,66	12,57	,000
	Alt %27	1,84	,66		
19	Üst %27	2,59	1,10	10,28	,000
	Alt %27	1,19	,48		
26	Üst %27	3,45	,73	13,80	,000
	Alt %27	1,67	,86		
15	Üst %27	3,10	,88	8,74	,000
	Alt %27	1,88	,85		

21	Üst %27	3,51	,62	9,32	,000
	Alt %27	2,48	,75		
16	Üst %27	3,41	,63	11,70	,000
	Alt %27	2,15	,70		
25	Üst %27	3,35	,66	14,75	,000
	Alt %27	1,70	,72		
8	Üst %27	3,07	,83	10,06	,000
	Alt %27	1,85	,65		

Tablo 3'te görüldüğü üzere analize alınan tüm maddelerde üst ve alt gruptaki bireylerin almış olduğu puanlar arasındaki fark ($p < .001$) anlamlıdır. Bu bağlamda ölçeğe alınan tüm maddelerin ayırtecdilik değerlerinin yüksek olduğu ifade edilebilir.

4. SONUÇ

Bu araştırma ile ergenlik dönemindeki bireylerin karşı cins yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla “Karşı Cins Yönelik Tutum Ölçeği (KCYTÖ)” geliştirilmiştir. Bu amaçla literatür taranarak ergenlerin karşı cins yönelik olduğu düşünülen 40 maddelik tutum maddeleri hazırlanmış, maddelerin amacına uygunluğu yönünden bir grup bilim insanından fikirler alınmış ve alınan geribildirimler sonucu 10 madde ölçekten çıkarılmıştır. Ölçek 5’li likert tarzında olup 24 olumlu 6 olumsuz olmak üzere toplam 30 madde ön deneme uygulaması için bir grup ergen üzerinde test edilmiş, ölçeğin sorularının anlaşılır olduğu gözlenmiş ve ön deneme uygulamasına göre bireylerin ortalama 15 dakikada ölçek maddelerine yanıt verdikleri saptanmıştır.

Ölçeğin güvenilirlik değerini saptamak amacıyla Cronbach Alpha değeri hesaplanmış elde edilen güvenilirlik değerinin oldukça yüksek olduğu ($\alpha = .945$) görülmüştür. Ölçeğin geçerlilik çalışması için faktör analizi yapılmış yapılan analizler sonucunda ilk önce 30 tane maddeden oluşan ölçek, faktör yükü 0.30’un altında olan 4 maddenin elenmesiyle 26 maddeden oluşan bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçekçe yer alan maddelerden 6 tanesi ters puanlanmaktadır. Yapılan analizde 26 maddenin öz değeri 1 den büyük tek bir faktör altında toplandıkları gözlenmiştir. Bu tek faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans % 53,13 tür. Maddelerle ilgili tanımlanan tek faktörün ortak varyanslarının 0.321 ile 0.614 arasında değiştiği gözlenmiştir. Buna göre analizde ortaya çıkan tek bir faktörün, ölçeğe ilişkin varyansın çoğunluğunu açıkladığı görülmektedir.

Ölçekte yer alan 26 maddenin karşı cins yönelik tutuma sahip olanla olmayan arasındaki farkı da iyi ortaya koyması gerekmektedir.

Bunu test etmek amacıyla ölçekten alınan puanlara göre bireyler en yüksek puandan en düşük puan alana doğru sıralanmış üst ve alttan % 27'lik grup belirlenerek her bir maddenin ayırt edicilikleri ilişkisiz t testi ile test edilmiştir. Elde edilen verilere göre 26 maddenin t değerleri 8,14 ile 15,01 arasında değişmekte olup elde edilen tüm t değerleri .001 düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Sonuç olarak bireylerin sosyalleşme süreci içinde karşı cinsle arkadaşlık önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle bireylerin karşı cinse yönelik tutumlarını ölçmek, karşı cinse dönük tutum ile ilgili değişkenleri ortaya koymak kuşkusuz bu özellikleri ölçen ölçme araçlarının geliştirilmesi ile mümkündür. Psikolojik özelliklerin ölçülmesine dönük geliştirilen araçlar gözlemlerimize daha bir kesinlik kattığı gibi, belirtilen özelliklerin ölçülmesini de kolaylaştırmaktadır. Bu bağlamda geliştirilen güvenilirlik ve geçerlilik gibi psikometrik nitelikleri ortaya konulmuş bu ölçme aracı ile özellikle sosyal bilimlerde önemli bir eksiklik giderilmiş, bununla birlikte bu ve benzeri konuların araştırılmasına da öncülük edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Baykul, Y.(2000). *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme. Klasik Test Teorisi ve Uygulaması*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Başaranoğlu, Y. (2011). Üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre psikolojik doğum sırası ile karşı cinsle ilişkide sosyal yetkinlik inancı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El kitabı*. 4. basım, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Chiles, J. (1986). *The Encyclopedia of Psychoactive Drugs Teenage Depression and Suicide*. Chelsea House Publishers. New York.
- Collins, A.W., Sprinthall A. N. (1995). *Adolescent Psychology*. New York: McGraw-Hill International Edition, pp: 172,177.
- Conger, J. J. & Galambos, N. L. (1997), *Adolescence and Youth*. U. S. A. : Longman.
- Connolly, J.A. and Konarski, R., (1994). Peer Self-Concept in Adolescence. Analysis of factor structure and associations with peer experience. *Journal of Research in Adolescence*.43, 385–403.
- Crocker , L. Algina, J.(1986). *Introduction to Classical And Modern Test Theory*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Ş. Büyüköztürk (2012). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve LISREL Uygulamaları*. 2.Baskı. PEGEM-Akademi. ANKARA
- Dunphy, D.C., (1979). Peer Group Socialisation. III. Edition. (Ed: R.E. Muus). *Adolescent Behavior and Society*.. New York: Random House 178-196
- Havighurst, R.J. (1972). *Developmental Tasks and Education*. New York: David McKay
- Horrocks, J. (1965). *Adolescent Attitudes and Goals*. Chicago: Aldine Pub. Com.,15-27
- Hortaçsu, N. (2003). *İnsan İlişkileri*. 2.baskı, Ankara: İmge Kitabevi.
- Mathes EW (1992). *Jealousy: The psychological Data*. Lanham: University Press of America.
- Nunally, J. C. & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric Theory*. McGraw – Hill Publication. III. Edition.
- Nurmi, J. E. (1991). “How Do Adolescents See Their Future? A review of the development of future orientation and planning”, *Developmental Review*, 11 (1), 1–59.
- Onur, B. (1995). *Gelişim psikolojisi*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Rachel, S. L., Alan R. Jean Person S., Stewen H. (2004). Sexual Moral Attitudes, Love Styles and Mate Selection. *The Journal of Sex Research*, 41(2), 121-148.
- Rizzo, C. J., Daley, S. E., & Gunderson, B. H. (2006). Interpersonal sensitivity, romantic stress, and the prediction of depression: A study of inner-city, minority adolescent girls. *Journal of Youth and Adolescence*, 35(3), 444-453.
- Sullivan HS (1953). *The Interpersonal Theory Psychiatry*. NY: Norton.
- Şemin R (1992). *Gençlik Psikolojisi*. Remzi Kitabevi, İstanbul
- Ünlü, V. (2004). *Karşı cinsle ilişkide sosyal yetkinlik beklentisi ölçeği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.